Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Sjette Afdeling)

22. juni 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — artikel 99 i Domstolens procesreglement — ingen rimelig tvivl — retternes kompetence i ægteskabssager — forordning (EF) nr. 2201/2003 — artikel 16, stk. 1, litra a) — afgørelse af, hvornår en sag anses for anlagt ved en ret — begrebet »tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument er indleveret til retten«

I sag C-173/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Court of Appeal (appeldomstolen, Irland) ved afgørelse af 18. marts 2016, indgået til Domstolen den 29. marts 2016, i sagen:

M.H.

mod

M.H., har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Arabadjiev, og dommerne C.G. Fernlund (refererende dommer) og S. Rodin,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

idet Domstolen, efter at have hørt generaladvokaten, har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i overensstemmelse med artikel 99 i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel forelæggelse vedrører fortolkningen af artikel 16, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT 2003, L 338, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag mellem M.H. og M.H. i forbindelse med ophør af den familiemæssige tilknytning.

* Processprog: engelsk.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Artikel 16 i forordning nr. 2201/2003 har overskriften »En sags anlæggelse ved retten«, og artiklens stk. 1 har følgende ordlyd:

»En sag anses for anlagt ved en ret:

a) på det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af ham, for at få dokumentet forkyndt for sagsøgte, eller

b) hvis det pågældende dokument skal forkyndes, før det indleveres til retten, på det tidspunkt, hvor det modtages af den myndighed, der er ansvarlig for forkyndelsen, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af vedkommende, for at få dokumentet indleveret til retten.«

4 Denne forordnings artikel 19, stk. 1 og 3, bestemmer:

»1. Såfremt der anlægges sag vedrørende skilsmisse, separation eller omstødelse af ægteskab mellem de samme parter ved retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken der først er anlagt sag, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået.

[…]

3. Når det er fastslået, at den ret, ved hvilken der først er anlagt sag, er kompetent, erklærer enhver anden ret sig inkompetent til fordel for den første.

Den part, der anlagde sag ved en anden ret, kan i så fald fremsætte sit krav for den ret, ved hvilken der først blev anlagt sag.«

Irsk ret

5 Ifølge de gældende proceduremæssige regler i Irland, således som disse er fremlagt af den forelæggende ret, indledes en procedure, når justitskontoret har udstedt (*issued*) en stævning (*summons*). Det er ikke nødvendigt, at stævningen forkyndes forud for indledningen af proceduren. Efter at stævningen er udstedt, forkyndes denne for sagsøgte.

6 Selv om sagen alene anses for at versere, når stævningen er blevet udstedt, er den pågældende ret ikke desto mindre kompetent til at træffe afgørelse i den pågældende sag inden udstedelsen. Dette er tilfældet med hensyn til familieretlige procedurer i hastetilfælde.

Det Forenede Kongeriges ret

7 Ifølge forelæggelsesafgørelsen er de proceduremæssige regler, der finder anvendelse i Det Forenede Kongerige (England og Wales), lig de regler, der finder anvendelse i Irland, og som anføres i denne kendelses punkt 5 og 6. Imidlertid er det indledende processkrift en begæring (*petition*) og ikke en stævning.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

8 Sagsøgeren i hovedsagen, hr. M.H., og den sagsøgte i hovedsagen, fru M.H., indgik ægteskab den 26. juni 1982.

9 Den 7. september 2015, kl. 7:53, indgav den sagsøgte i hovedsagen begæring om skilsmisse, som blev modtaget af justitskontoret ved retten for familieretlige anliggender i Det Forenede Kongerige (England og Wales). Senest klokken 10.30 samme dag er et stempel med angivelse af modtagelsesdatoen blevet påsat begæringen. Denne er efterfølgende blevet udstedt af justitskontoret ved denne ret den 11. september 2015. Den blev forkyndt for sagsøgeren i hovedsagen den 15. september 2015.

10 Sagsøgeren i hovedsagen indgav en stævning om separation ved 14.30-tiden den 7. september 2015 til justitskontoret ved High Court (ret i første instans, Irland), som udstedte denne kort efter den samme dag. Stævningen blev forkyndt for den sagsøgte i hovedsagen den 9. september 2015.

11 Skilsmisseproceduren, som den sagsøgte i hovedsagen påbegyndte ved retten for familieretlige anliggender i Det Forenede Kongerige (England og Wales), skal betragtes som værende indledt den 11. september 2015 og skal anses for at være verserende ved denne ret fra denne dato. Separationsproceduren, som sagsøgeren i hovedsagen iværksatte ved High Court (ret i første instans) i Irland, skal betragtes som værende indledt den 7. september 2015 og skal anses for at versere ved denne ret fra denne dato.

12 I forbindelse med den i Irland indledte procedure har parterne i hovedsagen hver især anmodet High Court (ret i første instans) om at fastslå, at denne ret for så vidt angår sagsøgeren i hovedsagen, og retten for familieretlige anliggender i Det Forenede Kongerige (England og Wales) for så vidt angår den sagsøgte i hovedsagen, var den første ret, hvortil sagen blev indbragt, med henblik på anvendelsen af artikel 19 i forordning nr. 2201/2003.

13 High Court (ret i første instans) har på denne baggrund og på grundlag af artikel 16 i forordning nr. 2201/2003 fastslået, at sagen først blev anlagt ved retten for familieretlige anliggender i Det Forenede Kongerige (England og Wales).

14 Sagsøgeren i hovedsagen har derpå påklaget denne afgørelse til den forelæggende ret.

15 På denne baggrund har Court of Appeal (appeldomstolen, Irland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal »det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen […] indleveres til retten« i artikel 16, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 fortolkes som værende:

a) det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen modtages af retten, selv om en sådan modtagelse ikke i sig selv indebærer, at sagen øjeblikkeligt indledes i overensstemmelse med national ret, eller

b) det tidspunkt, hvor sagen, efter rettens modtagelse af det indledende processkrift i sagen, indledes i overensstemmelse med national ret?«

16 Den forelæggende ret har anmodet Domstolen om at undergive sagen en fremskyndet procedure i henhold til artikel 105 i Domstolens procesreglement.

Om det præjudicielle spørgsmål

17 I henhold til procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt besvarelsen af et præjudicielt spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.

18 Denne bestemmelse bør anvendes i nærværende sag.

19 Under hensyntagen til, at sagen skal behandles i henhold til procesreglementets artikel 99, er det ufornødent at tage stilling til anmodningen om en fremskyndet procedure.

20 Den forelæggende ret ønsker nærmere bestemt oplyst, hvorvidt artikel 16, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at »det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten«, i henhold til denne bestemmelse er det tidspunkt, hvor dokumentet indleveres til den pågældende ret, selv om dette ikke i sig selv umiddelbart udløser proceduren i henhold til national ret.

21 Domstolen har for nylig udtalt sig i dom af 6. oktober 2015, A (C-489/14, EU:C:2015:654), om et spørgsmål om litispendens, vedrørende to procedurer ved to forskellige medlemsstaters retter, den ene vedrørende skilsmisse og den anden vedrørende separation.

22 For så vidt angår formålet med reglerne om litispendens i artikel 19 i forordning nr. 2201/2003 har Domstolen bemærket, at disse regler tilsigter at undgå, at der verserer parallelle sager for retterne i forskellige medlemsstater, og at der eventuelt bliver truffet uforenelige afgørelser. Det er med henblik herpå, at EU-lovgiver har ønsket at indføre en klar og effektiv ordning med henblik på at løse de tilfælde, hvor der foreligger litispendens (jf. dom af 6.10.2015, A, C-489/14, EU:C:2015:654, præmis 29).

23 Som det fremgår af udtrykkene »den ret, ved hvilken der først er anlagt sag« og »enhver anden ret end den, ved hvilken der først er anlagt sag«, der er indeholdt i artikel 19, stk. 1 og stk. 3, i forordning nr. 2201/2003, er denne ordning baseret på den kronologiske rækkefølge af, hvornår der blev anlagt sag for retterne.

24 Med henblik på at fastlægge det tidspunkt, hvor en sag anses for anlagt ved en ret, og samtidig fastslå, ved hvilken ret en sag først er anlagt, henvises til forordningens artikel 16 med overskriften »En sags anlæggelse ved retten«.

25 Domstolen har i præmis 30 i kendelse af 16. juli 2015, P (C-507/14, ikke trykt i Sml., EU:C:2015:512), fastslået, at denne artikel indeholder en selvstændig definition af, på hvilket tidspunkt en sag anses for at være anlagt. EU-lovgiver har fastholdt det samme begreb med hensyn til tidspunktet for anlæggelse af en sag, som, ifølge den processuelle ordning, består i fremlæggelsen af én akt, nemlig det indledende processkrift eller anmeldelsen, dog således at den efterfølgende fremlæggelse af det andet processkrift ligeledes tages i betragtning. Således er tidspunktet ifølge artikel 16, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten, forudsat at sagsøgeren ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af vedkommende, for at få dokumentet forkyndt for sagsøgte (kendelse af 16.7.2015, P, C-507/14, ikke trykt i Sml., EU:C:2015:512, præmis 32).

26 Domstolen har konstateret, at sagens anlæggelse for retten ifølge artikel 16, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 ikke kræver, at to betingelser, henholdsvis indlevering af det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument samt forkyndelse for sagsøgte, skal være opfyldt, men alene en betingelse, som er indleveringen af det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument. I henhold til denne bestemmelse udgør indleveringen i sig selv sagens anlæggelse for retten, dog under

forudsætning af, at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af pågældende, for at få dokumentet forkyndt for sagsøgte (kendelse af 16.7.2015, P, C-507/14, ikke trykt i Sml., EU:C:2015:512, præmis 37).

27 Domstolen har bemærket, at formålet med denne betingelse er at sikre sig mod proceduremæssigt misbrug. Med henblik på verificering af nævnte betingelse tages der således ikke hensyn til domstolens langsommelige juridiske system, men udelukkende til ansøgerens manglende retslige skridt (kendelse af 16.7.2015, P, C-507/14, ikke trykt i Sml., EU:C:2015:512, præmis 34).

28 Det fremgår af førnævnte betragtninger, at som anført af den forelæggende ret forholder det sig således, at så snart det er fastlagt, hvilken af de to muligheder i artikel 16, stk. 1, litra a) og b), i forordning nr. 2201/2003 der skal finde anvendelse, alt efter det af den berørte medlemsstats valgte, beror vurderingen af tidspunktet for en sags anlæggelse alene på en objektiv konstatering af, for så vidt angår den første mulighed fastsat i artikel 16, stk. 1, litra a), på hvilket tidspunkt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument er indleveret til retten, uafhængigt af enhver proceduremæssig national regel, der har til formål at fastlægge, hvornår og under hvilke omstændigheder sagen er anlagt eller anses som verserende, blot betingelsen vedrørende forkyndelsen for sagsøgte ikke efterfølgende er blevet tilsidesat af sagsøger.

29 Følgelig skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 16, stk. 1, litra a), i forordning nr. 2201/2003 skal fortolkes således, at »det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten«, i henhold til denne bestemmelse er det tidspunkt, hvor dokumentet indleveres til den pågældende ret, selv om dette ikke i sig selv umiddelbart udløser proceduren i henhold til national ret.

Sagens omkostninger

30 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Sjette Afdeling) for ret:

Artikel 16, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 skal fortolkes således, at »det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten«, i henhold til denne bestemmelse er det tidspunkt, hvor dokumentet indleveres til den pågældende ret, selv om dette ikke i sig selv umiddelbart udløser proceduren i henhold til national ret.

Underskrifter